

BALETTOKTATÁS — GYERMEKEKNEK. Többféle képpen lehet indokolni, miért hasznos, fontos, támogatandó és üdvözlendő az a szeptemberben induló tanfolyam, amelyet a szakemberek előkészítő oktatásnak neveznek. Mármost a balettművészet értő; hiszen arról van szó, hogy hazai és japán oktatási gyakorlattal rendelkező balettmester, Hegedűs Zsuzsa irányításával, fiúk és lányok — 11 éves korig — tanulhatnak Szegeden mozgás-alapismereteket. Ami azért hasznos, fontos stb., mert a szegedi balettagyúttas utánpótlásának neveléséhez járul hozzá (tudjuk, mindent alapokon érdemes elkezdni!), másrészt azok-

nak a fiúknak-lányoknak, akiknek eszük ágában sincs eljegyezni magukat a balettel, egyfajta új sportolási lehetőség lesz ez; mozgás- és izomfejlesztés; önfegyelmre nevelés; általános testkultúra-fejlesztés. Akik kedvet éreznek, augusztus 30-án és 31-én, délután 5-től 7-ig jelentkezhetnek a Szegedi Vízművek és Fürdők Vállalat új szabadidőközpontjában (Lenin körút 88.). Főként a fiúkat várják szívesen; jó lenne, ha fiúévfolyam indulhatna, hiszen oly nagy a hiány — világszerte — a fiúkból a balettszakmában. (Képközlő: a tavalyi előkészítő évfolyamosok — a színházi balett-teremben.)

Szőrényi Levente—Bródy János: Fehér Anna. A rockballada előadása a Dóm téren este fél 9-kor.
A 26. Szegedi Nyári Tárlat a Horváth Mihály ut-

cal képtárban, szeptember 18-ig.
Szervátiusz Tibor szobrászművész kiállítása a u. 7.): Kass János grafikai. Vármúzeum (Móra park): Szeged múltja, jelene és jövője. Fekete-ház: Puskás Imre festőművész kiállítása a Képcsarnok Gulácsy Lajos termében, augusztus 27-ig.
A magyar cserkészlet története. Erzsébet királyné. Kiállítások a Fekete-házban (Somogyi u. 13.).
Állandó kiállítások: Móra Ferenc Múzeum (Roosevelt tér 1/3.): Csongrád megyei parasztbútorok és

népviséletek; Lucs-képgyűjtemény; Móra-émlékszoba. Kass Galéria (Vár u. 7.): Kass János grafikai. Vármúzeum (Móra park): Szeged múltja, jelene és jövője. Fekete-ház: Puskás Imre festőművész kiállítása a Képcsarnok Gulácsy Lajos termében, augusztus 27-ig.

Varga Mátyás színház-történeli gyűjteménye (Bécsi krt. 11.).
Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye, Tápé, Vártó utca 4., naponta délután 2-től este 7-ig.

Az ember maradjon állva

— Nem tudom megkerülni a kérdést: a tévéből, a sajátból milliók értesülhettek róla, amint a június 27-i budapesti nagy, tüntetésen szerepelt. Hogyan értékelte ezt a különös „fellépését”?

— Örömmel is, meg nem is. Szomorúan, hiszen ilyesmire bár sohasem kellett volna sor kerülnöm. Az öröm oka persze a részvétel maga: hogy az erdélyi magyarság érdekében szerepelhettem ezen a hatalmas tömegdemonstráción.

— Elárulná, hogy miért éppen Bubik Istvánra esett a választás?

— Nagyon egyszerű: Csúrkán István engem kért föl, hogy vállaltam el beszédnek fölolvását. Nem mint színész: mint magyar, mint ember mondtam azonnal és boldogan igent. Különben biztos vagyok benne, kollégáim közül nagyon sokan elvállalták volna... Fantasztikus, feledhetetlen élmény volt. Árpád Józsa szobra alól látni azt a tengeri embert.

— Izzult?
— Időm sem nagyon volt ilyesmire, de azt hiszem, nem nagyon izzultam. Az ilyen feladat acéloz, és meg is nemesít. Az ember maradjon állva. Egyébként annak örültem a legjobban, hogy bebizonyosodott, mi-

ilyen fegyelmzett, mennyire nagykorú ez a nép, amelyet hosszú években át tartósan éppen kiskorúként próbáltak kezelni. Boldog vagyok, hogy tanúja lehettem: a magyarság bebizonyította, hogy amikor eljő az idő, egyszerre tud erővel és mértékkel állni. Egy nagy nemzeti ügyért.

— Most itt, Szegeden, egy másféle ügy érdekében tartózkodik...
— A Fehér Anna budapesti bemutatója után ezt az ügyet jócskán érték támadások. Én bízom abban, hogy a szegedi változat most hozzásegít, hogy egy egységesebb, érthetőbb forma kerüljön a műből a közönség elé... Igazi kísérletezésre

persze Szegeden sincs mód és idő — majd a Nemzeti Színházban...

— Fehér László alakja egy úgynevezett rockballada főhőst jelent. Nincsenek fenntartásai ezzel a sajátosan hibrid, nem is biztos, hogy pontosan érthető és körvonalazható műfajjal kapcsolatban?

— Szőrényi Leventék meg akarnak teremteni egy speciális, ha úgy tetszik, rendkívüli „műfajt”. Szerves egységbe kívánnák fogni a népzene és a rockot, és ezt nemcsak a zene nyelvén, hanem prózában is meg szeretnék teremteni. S ez utóbbi okozza éppen a legtöbb nehézséget is: a rockballada igazi valóját, meggyőződésem, még csak ezután lehet kimunkálni... Fehér László szerepét egyébként már kifejezetten „rám” írta Szőrényi Levente: jól tudta, hogy olyan prózai színész vagyok, akiből az életben sose lesz képzett énekes, vagyis nem tudok a szó igazi, profi értelmében vigyázni a hangomra. Spórolni vele, szisztematikusan fejleszteni... Így aztán okoz is nehézséget az éneklés. tulajdonképpen csak ez a bajom a szereppel, ezért nem megy még mindig valami könnyen. De — én szeretek énekelni...
Domonkos László

Szoboradósságaink

A Délmagyarország 1956. október 24-ei számában. A szegedi örökség ápolása című, félbeszakadt cikksorozatam második részében szobrainkról elmélkedtem. Több mint harminc év múltán örömmel állapíthatom meg, hogy javaslataim jó része azóta valóra vált. Visszakerült a helyére Szent György, Erzsébet királyné, Makó Lajos szobra; áll Juhász Gyuláé, József Attiláé, Vedres Istváné, Balázs Béláé...

Tandi Lajos Szoborügyeink című cikkének első felében a Délmagyarország augusztus 23-ai számában mai szoboradósságainkat vette számba. Megnyugvással olvastam, hogy készült Bálint Sándor mellszobra, és tervezik a Szeged központi köveit megmentő Kovács István büsztjének elkészítését is.

Sajnálattal tapasztalom viszont, hogy a városnak szobrokkal való gazdagításában sok az esetlegesség, véletlenszerűség. A főntől kapott, vagy a művésztől megvételre ajánlott szobrok nem mindig elégítik ki Szeged szükségletét, nem törlesztik régi adósságait.

Dózsa György

Ilyen a Dózsa-szobor, amelynek tervét Tandí holmi újabb „szoborállítási ötletnek” fokoza le, holott ezt nem augusztus 6-ai cikkemben sürgettem először, hanem sokszor. Hiába. S nem is eredeti „ötletem”, hiszen már 1910-ben az alföldi szocialista parasztkongresszus éppen itt, Szegeden kezdeményezte. Móra Ferenc és Juhász Gyula is hasztalan emelt szót érte 1918–19-ben. Pedig Cegléd után a legtöbb joggal Szegeden, mégpedig az alsóvárosi templom előtt, a régi sírkertben kellene állania. Ahogy Móra írta Dózsa levágott fejéről: „Itt porladt ez el a mi homokunkban, itt kell neki ércebe öltöztetnünk feltámadnia!”

Kálmány Lajos

Ilyen régi tartozásunk Kálmány Lajos szobra. A legnagyobb magyar folklorista, az utolsó magyar sámán, (hogy megint Mórát

idézzem), Szeged szülötte, s hamvai is itt pihennek. Móra Ferenc már 1922-ben kezdeményezte szobrának fölállítását, a Dugonics Társaság pedig közvetlenül a főlsszabadulás előtt gyűjtést indított valóra váltásáért. A helyét is kijelölték: utolsó lakásához (Oltványi u. 2.) közel, a mostani Hármán Kató utca és az Árpád utca torkolatában kialakítandó parktérkörben, szemben a nagyalomással. Ez a terv feledésbe merült, senki sem gondolt vele.

A szőregi csata emlékműve

Készül viszont — nemes buzgalomból, de át nem gondoltan — a szőregi kamratöltésen az 1849. augusztus 5-ei szőregi csata áldozatainak emlékműve. A legnagyobb titokban. Mint szőregi lakos, csak azt láttam, hogy földgulyuk simítják le a töltés tetjét. Semmit sem olvastam e munkálatokról, így eleinte azt gyanítottam, a buszmegállótól út készül a marostói kiskertekbe. Aggódom is, hogy az 1970. évi árvízkor még olyannyira szükségesnek mutatkozott a vízügy engedély megrogánlani. Mikor azután véletlenül, fél füllel hallottam a munkálatok igazi céljáról, még az aradi vértanúk emlékművéről beszéltek. Kérdeztek is, hogy a 16 szoborfülkébe, a 13 vértanún kívül kinek a szobrát javaslom. A 14. mindenképpen Kazinczy Lajos legyen, mondtam jó hiszeműen, hisz nem vagyok semmi jó elrontója, s megérdemli a megörökítést a csata két lengyel hőse is: a mártír Mieczislaw Voronicki (1825–1849) ezredes, és József Wysocki (1809–1873) tábornok.

Utóbb lett az aradi vértanúk emlékműtervéből a szőregi csata emlékműterve. Elfeledkeztek volna, hogy a szőregi csatának már a millennium, 1896 óta van méltó emlékműve Szegeden, a Bajza József versoraival ékesített Honvéd-emlék, amelyről Juhász Gyula verset írt? Sőt, ha szerényebben is, de 1929 óta a szőregi csatában har-

coló olasz és lengyel légióinak emléktáblái is van Szőregen, eleinte a község-háza falán, 1949 óta a Hősök tere felé emelt emlékművön. Itt szerepel Alessandro Monti (1818–1854) ezredesnek, az olasz légió parancsnokának neve. (Szobra pedig Pesten, a Nemzeti Múzeum kertjében, akár Wysockinak.)

Am, ha mégis hozzáértő, megfontolt testület (szeretném tudni, melyik) úgy találta, hogy Szőregen még nagyobb emlékmű kell a különben sajnos vesztett szőregi csatának emlékeztetére, akkor is érdemes lett volna körültekintőbben dönteni a helyéről. A csata áldozatait ott pihennek, ahol a töltés derékszögben megtörik, és a Tisza felé fordul, az újszegedi temetővel átellenben. Legtöbb joggal tehát ott kellene állnia a szőregi csata emlékművének. Ezt erősíti a gyakorlati szempont: itt, lent a nyári út kezdetén, — bolt, és a csárda előtt aszfaltozott parkolóhely is van, míg amott, a benzinkút mellett forgalmi akadályt okoznak az emlékművet látogatók gépkocsijai, sőt — Isten ne adja — baleseti forrás is lehet a sok álló kocsi, és a köztük az úttesten ide-oda szaladozó gyalogos.

Mindezt el lehetett volna kerülni, ha az emlékmű kiöltői nem illegálisban, hanem a ma annyiszor emlegetett nyilvánosság bevonásával látnak elképzelésük tisztázásához.

Igy pedig egyfelől ott a sok szegedi szoboradósság, amelyet Tandí Lajos fölso-rolt, s amelyet én Dózsa György és Kálmány Lajos szobrainak rég esedékes fölállításával még szaporítottam, s amelyre nincs pénz, másfelől a hatalmas befektetést igénylő, ám nélkülözhetőnek látszó emlékműterv.

Mondtam, nem vagyok semmi jó elrontója. Most mégsem tudom, mit kívánjak. Megfontolandó: mi kerül kevesebbe? Nem az-e, ha föl hagyunk a töltésron-galással, és a nélkülözhető emlékmű költségeit nélkülözhetetlen szoboradósságaink törlesztésére fordítjuk?

Péter László

Kell a tényszínház!

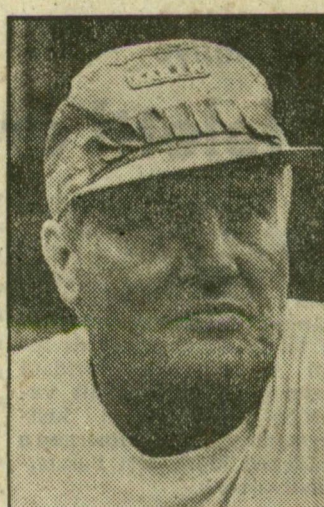
Csurka Lászlóról mindenki tudja, hogy ő a rossz ember. Az a színész, aki három évtizede bűnözőket, bűnözőket, horthysta provokátorokat és nyomozókat, verőembereket alakított a mozivásznon és a tévében. Szerecsére a színházak falai között más szerep is jutott neki, például legutóbb a gyulai várszínházban Csúrkán István Megmaradni című drámájában a közelebből meg nem nevezett erdélyi kisváros szellemi életének vezetőjét formálta — nagy sikerrel. Mi másról kérdezem, ha nem erről a nagyon fontos darabról — legelőbb?

— Részt vett-e a Megmaradni alkotásban?

— Egyáltalán nem voltam jelen az írás közben. Pisti bátyám talán még le se ültette az utolsó betűt a kéziratban, s mi már próbáltuk a darabot. Ez az írás annyira aktuális, hogy csak egyetlen, mindent legyőző parancs munkált bennünk: bemutatni... bemutatni...

— A kritika nem értékelte egyértelműen ezt az aktualitásigényt.

— Ha két hónapon át tudunk volna próbálni, akkor biztosan egy cizellált darabot mutathattunk volna be. A gond az, hogy a körülményekbe beavatott kritika olyat írt, amit csak nagyon rossz szájízal vehettünk tudomásul. Sokan bűntünk rótták föl, hogy mi, Csúrkával mondunk el olyan tényeket, amelyeket három-négy évtizedig nem volt szabad hangosan megnevezni. Ugyanakkor a közönség mind a négy előadást meghatóan szép ünnepléssel köszönte meg.

— En is ott voltam, amikor a bemutató után a nézők fölállva tapsolták meg a közreműködőket. Milyen érzés volt ezt a színpadról látni?

— Az István, a király végén a Himnusz hallatára mindenki feláll és így köszöni meg a produkciót. Mi Himnusz nélkül kaptunk hasonló köszönetnyilvánítást. Ez a színész számára igazi ünnepp.

— Jelentett-e különös élményt a bátyja által írt szöveget mondani, utasításait játszani?

— Fura módon még sohasem játszottam Csúrkát, pedig közel harminc éve dolgozom a Nemzeti Színházban, és több Csúrká-darab volt a műsorom. Aztán elkezdtem tanulni a szöveget és tudat alatt eljutott hozzám, hogy egy-egy mondatban valójában vérszerződés kötődik. Éreztem, hogy ez a sajátom, a testvéremé, azaz teljesen közös.

— Sokan vitatják: olvasva

vagy játszva jobb ez a darab?

— Többször a szemünkre vetették, hogy a publicisztikának az újságban a helye. De mi a vezércikkben nem olvashattunk sokáig arról, hogy mi történik a véreinkkel odaát. Ezért merem kijelenteni, hogy kell a tényszínház, s talán majd a színház-történet mondja ki a vég-ső szót ebben a vitában. Én úgy gondolom, hogy a tényszínház éppen ma nagyon hasznos, amikor a színházban nemcsak darabok, hanem ügyek is a színpadra kerülnek. Elvégre ez is a színház dolga: megmozgassa a néző minden porcikáját. Az Advent a Hargitán, Az álomkommandó, az István, a király, a Megmaradni vagy a Fehér Anna nem a „láttad a Macskákat?”-ügy, hanem a magyar néző ügye.

— Végül is mi ez az ügy?

— Ez politika. Fel kell vállalnunk, hogy kicsi, lélekszámban is sorvadó nemzet vagyunk, és csakis tragikusan viszonyulhatunk ma a magyarságunkhoz.

— A Fehér Annában megint egy negatív szerep jutott önnek.

— Be kell látni, hogy a rockopera vagy rockballada a mai kor operettje. Itt fehér és fekete kell láttatni. Ezt vállalom. Azt már kevéssé nézem jó szemmel, hogy szegény színházat játsunk. Be kell látni, hogy a kultúra a nemzet arckifejezése, és nem mindegy, hogy milyen grimaszt vág. Tehát, ha színház, akkor abban minden elem legyen színházi!

Dlusztus Imre